

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

УДК 786.8(477.83)

Андрій ДУШНИЙ,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, член-кореспондент Міжнародної академії наук педагогічної освіти, заслужений діяч естрадного мистецтва України (Україна, Дрогобич) dai1979@mail.ru

Валерій ШАФЕТА,

магістр, старший викладач кафедри народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Україна, Дрогобич) valeriyshafeta@rambler.ru

НАУКОВИЙ КОНТЕКСТ ФОРМУВАННЯ ЗАСАД УКРАЇНСЬКОГО КОЛЕКТИВНОГО БАЯННО-АКОРДЕОННОГО МИСТЕЦТВА НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВЩИНИ

Стаття розкриває широкий спектр дослідження формування засад українського колективного баянно-акордеонного мистецтва. Як приклад для наслідування розглядається Львівщина – центр академічної культури в галузі виконавства на народних інструментах та баянно-акордеонного мистецтва Західної України. Проводиться аналіз наукового обґрунтування історії й еволюції інструментарію, виконавських аспектів діяльності оркестрів та ансамблів народних інструментів, їх тенденції і можливості окремих груп, проблеми виразових засобів, тощо на національному рівні. Окреслюються регіональні традиції народно-інструментального ансамблевого та оркестрового баянно-акордеонного музикування, тенденцій розвитку освіти, науки, творчості й виконавства.

Ключові слова: баян-акордеон, Львівщина, ансамбль, оркестр, дослідження.

Лит. 11.

Andriy DUSHNIY,

Ph.D in Pedagogic Sciences, Associate Professor of Folk Musical Instruments and Vocals Department, Corresponding Member of the Teacher Education International Science Academy Ukraine Pop Art Honored Worker Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (Ukraine, Drohobych) dai1979@mail.ru

Valeriy SHAFETA,

Magister, Senior Lecturer of Folk Musical Instruments and Vocals Department Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (Ukraine, Drohobych) valeriyshafeta@rambler.ru

SCIENTIFIC CONTEXT PRINCIPLES FORMATION OF UKRAINIAN COLLECTIVE BAYAN-ACCORDION ART BASED ON LVIV REGION

The article discloses a wide range of research the foundations forming Ukrainian collective bayan-accordion art. As an example to follow Lviv Region is regarded as the center of culture in the academic performance of folk instruments and bayan-accordion art of Western Ukraine. The analysis of scientific substantiation history and evolution of tools performing aspects of orchestras and ensembles of folk instruments, their trends and opportunities individual groups, expressions problems means, etc at national level are shown. Regional tradition of folk instrumental ensemble and orchestral bayan-accordion music, trends in the development of education, science, creativity and performance are delineated.

Key words: bayan-accordion, Lviv Region, ensemble, orchestra, research.

Ref. 11.

Андрей ДУШНЫЙ,

кандидат педагогических наук, доцент кафедры народных музыкальных инструментов и вокала Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко, член-корреспондент Международной академии наук педагогического образования, заслуженный деятель эстрадного искусства Украины (Украина, Дрогобыч) dai1979@mail.ru

Валерий ШАФЕТА,

магистр, старший преподаватель кафедры народных музыкальных инструментов и вокала Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко (Украина, Дрогобыч) valeriyshafeta@rambler.ru

НАУЧНЫЙ КОНТЕКСТ ФОРМИРОВАНИЯ ОСНОВ УКРАИНСКОГО КОЛЛЕКТИВНОГО БАЯННО-АККОРДЕОННОГО ИСКУССТВА НА ПРИМЕРЕ ЛЬВОВЩИНЫ

Статья раскрывает широкий спектр исследования формирования основ украинского коллективного баянно-аккордеонного искусства. В качестве примера для подражания рассматривается Львовщина – центр академической культуры в области исполнительства на народных инструментах и баянно-аккордеонного искусства Западной Украины. Проводится анализ научного обоснования истории и эволюции инструментария, исполнительских аспектов деятельности оркестров и ансамблей народных инструментов, их тенденции и возможности отдельных групп, проблемы выразительных средств и т.д. на национальном уровне. Определяются региональные традиции народно-инструментального ансамблевого и оркестрового баянно-аккордеонного музицирования, тенденции развития образования, науки, творчества и исполнительства.

Ключевые слова: баян-аккордеон, Львовщина, ансамбль, оркестр, исследования.

Лит. 11.

Постановка проблеми. У музичній палітрі культурного життя України одне з чільних місць належить народно-інструментальній музиці. Розмаїття музичного інструментарію, що існує на теренах України зумовлене, насамперед, унікальністю її геополітичного розташування. З точки зору загальноукраїнських процесів ансамблевого народно-інструментального мистецтва загалом та формування традиції баянно-ансамблевого музикування зокрема, Львівщина відрізняється особливою хронологією та мистецькою специфікою. Це зумовлено засвоєнням специфіки естрадного акордеонного виконавства через західноєвропейські впливи, відсутністю фольклорної традиції гармошкового виконавства дорадянського періоду і формуванням фахової баянної освіти у 1940-ті – 1950-ті рр.

Однак, у наш час саме Львівщина стала провідним центром культивування баянного мистецтва не лише у західно-українському регіоні, але й одним з провідних осередків цієї інструментальної традиції на національному рівні: це засвідчує проведення у регіоні Всеукраїнських та міжнародних конкурсів з ансамблевими та оркестровими номінаціями, представницьких науково-практичних конференцій з народно-інструментального та баянного виконавства, видавництво нотно-методичної літератури, активність наукових досліджень у даній галузі.

Аналіз досліджень. Теоретичною базою нашої розвідки є роботи українських музикознавців, пов'язані з питаннями вітчизняного народно-інструментального мистецтва, які охоплюють значне коло методичних, історичних, виконавських проблем. Зокрема:

- узагальнюючі праці з історії української академічної школи народно-інструментального мистецтва М. Давидова [3], Є. Іванова, А. Сташевського, А. Семешка, Л. Пасічник, О. Трофимчука, В. Гуцала, М. Різоля праці М. Імханицького, словниково-довідникові видання А. Басурманова, А. Семешка [10], А. Мірека, І. Лисенка, А. Душного та Б. Пица [4];
- праці з проблем народно-ансамблевого та оркестрового виконавства України Б. Водяного, В. Воеводіна, А. Гуменюка, В. Дейнеги, О. Ільченка, Я. Зуляка, Ю. Лошкова, Д. Пшеничного, Т. Сідлецької, М. Хая та його регіональної специфіки (М. Лисенко-Дністровський, В. Комаренко, П. Іванов, А. Гуменюк, В. Заболотний, О. Трофимчук, П. Дрозда);
- роботи, присвячені аспектам баянно-ансамблевого виконавства і творчості В. Власова, Р. Безуглої, В. Понікарової, А. Сташевського;
- дослідження тенденцій розвитку баянного виконавства, освіти та творчості на Львівщині А. Онуфрієнка, Л. Дrajниці, А. Душного, Д. Кужелева, Р. Кундиса, Б. Пица [9], О. Якубова, М. Черепанина;
- роботи, присвячені аналізу діяльності окремих митців регіону – організаторів, керівників, учасників колективів, а також конкурсних та мистецьких проєктів, педагогів, науковців, творців виконавського і дидактичного репертуару А. Боженського, А. Душного [6, 45–48; 7, 124–140], С. Карася, О. Карась, Р. Кундиса, Д. Кужелева [6, 67–75; 7, 5–10], Е. Мантулева, М. Михая [7, 37–45], М. Оберюхтіна, Я. Олексіва, Б. Пица [6, 88–107; 7, 16–32], Л. Посікіри, А. Славича, О. Сергієнка, І. Фрайта [6, 116–123], Ю. Чумака [6, 124–132], В. Шафети [7, 33–36];
- матеріали науково-практичних конференцій, проведених на базі регіональних фахово-освітніх осередків [1; 6; 7].

Мега статті полягає в уніфікації наукового контекст формування засад українського колективного баянно-акордеонного мистецтва на прикладі Львівщини

Виклад основного матеріалу. У сфері наукової розробки тематики народно-інструментального мистецтва України існує потужна методологічна база, що включає низку докторських та кандидатських дисертацій, підручників, посібників, монографічних видань. *Його історіографію, еволюцію інструментарію, виконавські аспекти діяльності оркестрів народно-оркестрових складів, їх тенденції і можливості окремих груп, проблеми виразових засобів, завдання диригента, засади формування виконавських програм* висвітлюють у своїх працях Є. Юцевич «Оркестр народних інструментів» (К., 1948), В. Комаренко «Український оркестр народних інструментів» (К., 1960), О. Незовибатько «*Ознайомлення з музичними інструментами*» та організація інструментальних ансамблів» (К., 1966), А. Гуменюк «Українські народні музичні інструменти» (К., 1967) [2], І. Розумний «Практичний посібник з диригування для середніх музичних закладів» (К., 1968), Л. Носов «Музична самодіяльність Радянської України 1917–1967 рр. (К., 1969), В. Гуцал «Грає оркестр українських народних музичних інструментів» (К., 1978), П. Іванов «Оркестр українських народних інструментів» (К., 1981), А. Онуфрієнко «Читання партитур для оркестру народних інструментів» (К., 1983), М. Імханицький «У витоків російської оркестрової культури» (М., 1987), Ільченко О. Народне оркестрове виконавство: аматорство і проблеми художності (К., 1994), Откидач В. «Становлення оркестрового виконавства в Україні (в контексті розвитку національної художньої культури)» (Х., 1997) та ін.

Ці проблеми піднімаються у низці новітніх праць, присвячених названій проблематиці Ю. Лошкова «Володимир Андрійович Комаренко» (Х., 2002), В. Воеводіна «Посібник для керівника оркестру народних інструментів» (К., 2003), С. Хащеватської «Інструментознавство» (Вінниця, 2008), В. Дейнеги «Методика перекладання симфонічних творів

для оркестру народних інструментів» (К., 2009), Т. Сідлецької «Практична культурологія. Історія народно-оркестрового виконавства України» (Вінниця, 2011), І. Мариніна та В. Олійника «Народно-інструментальне мистецтво Південно-Західного Поділля: ансамбль троїстих музик Олексія Беца» (Кам'янець-Подільський, 2011) та ін., що засвідчує актуальність наукового пошуку даної сфери.

Зокрема, *історію народно-оркестрового виконавства* представляють докторські О. Ільченка «Художні основи аматорського народно-оркестрового виконавства» (К., 1996) й Ю. Лошкова «Диригентське оркестрове виконавство в контексті української культури XVIII-XIX ст.» (Х., 2008) та кандидатські М. Лисенка «Шляхи формування і розвитку інструментальних ансамблів і оркестрів народних інструментів на Україні» (Л., 1977), Ю. Лошкова «Творчість В. А. Комаренка і народно-інструментальне виконавство в Слобідській Україні (перша половина XX століття)» (Х., 2000), В. Дейнеги «Перекладення як процес переосмислення засобів оркестрової виразності» (Одеса, 2006), О. Трофимчука «Темброва еволюція в українській оркестровій музиці» (К., 2007), Л. Пасічняк «Академічне народно-інструментальне ансамблеве мистецтво України ХХ ст.: історико-виконавський аспект» (Львів, 2007), Т. Сідлецької «Культурно-історична еволюція українського оркестру народних інструментів» (К., 2007) дисертації, фундаментальні праці М. Давидова «Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа)» (К., 2005, 2010 [3]) та «Проблеми розвитку академічного народно-інструментального мистецтва в Україні» (К., 1998, 2008). Вагомим доробком в даному постають довідники «Оркестри і ансамблі російських народних інструментов» (М., 1983) Є. Максимова, «Баянне та акордеонне мистецтво» А. Басурманова (М., 2003), «Баянно-акордеонне мистецтво України на зламі ХХ–ХХІ ст.» А. Семешка (Тернопіль, 2009) [10]. Однак, баянно-акордеонне колективне музикування регіону в них не отримало послідовного комплексного аналізу, будучи представленим вибірковими (переважно навчальними) колективами та окремими персоналіями.

Низка наукових досліджень утворюють теоретичне підґрунтя народно-інструментального оркестрово-ансамблевого мистецтва. Це *роботи з проблем народно-ансамблевого та оркестрового виконавства України*, присвячені формам побутування народно-інструментальних різновидів, їх організації, інструментарію та комплектації, засадам інструментування, репертуару, способам функціонування (Б. Водяного, В. Воеводіна, А. Гуменюка, В. Дейнеги, О. Ільченка, Я. Зуляка, Ю. Лошкова, Д. Пшеничного, Т. Сідлецької, М. Хая), та його регіональної специфіки (М. Лисенко-Дністровський, В. Комаренко, П. Іванов, А. Гуменюк, В. Заболотний, О. Трофимчук, П. Дрозда). Соціокультурологічні та історичні аспекти ансамблевого музикування загалом розкривають наукові розвідки М. Давидова, Д. Кужелева, Л. Воріної, С. Баштана та ін.

Низка праць присвячена *колективним формам побутування народно-інструментальних різновидів*, їх організації, інструментарію та комплектації, засадам інструментування, репертуару, способам функціонування. У цьому напрямку працювали В. Гуцал, В. Дейнега, О. Ільченко, О. Незовибатько та ін. У сучасному музичному виконавському процесі України баяни-акордеони входять до складу найрізноманітніших різновидів народно-оркестрового виконавства: самостійних концертних одиниць та інструментальних груп хорових і танцювальних колективів академічного (професійного, навчального), естрадного та самодіяльно-аматорського спрямування. Характеризуючи внутрішню організацію та співвідношення груп народно-оркестрового складу А. Гуменюк відзначає: «Баяни в оркестрі просто необхідні. ... Баяни і педальний тромбон збагачують оркестрову палітру і розширюють технічні можливості оркестру» [2].

Педагогічний аспект народно-ансамблевого виконавства розкривають дослідження Г. Бродського, В. Власова [1, 92–102], А. Душного [1, 78–87], Т. Поляченко «Педагогічні засади підготовки майбутнього вчителя музики до роботи з учнівськими музично-інструментальними колективами» (К., 2011), Я. Зуляка, В. Воеводіна «Педагогічні умови становлення творчого потенціалу майбутніх музикантів-виконавців в оркестровому класі» (К., 2007)

Питання складів ансамблів та оркестрів народних інструментів за участю баяна-акордеона у становленні та розвитку академічних форм народно-інструментальної музики, періодично піднімалися практиками та науковцями М. Лисенко-Дністровським, В. Комаренком, П. Івановим, А. Гуменюком, В. Воеводіним [1, 69–72], В. Заболотним, Л. Дrajницею, О. Трофимчуком, Ю. Лошковим [1, 14–27], Л. Пасічняк [6, 76–87], В. Дейнегою, А. Душним [1, 78–87], А. Онуфрієнком, Я. Олексівим, С. Сідлецькою [1, 87–92], В. Шафетою та ін.

Проблематику академічного ансамблевого виконавства за участю народних інструментів розглядають у контексті споріднених напрямків дослідження дисертації І. Алексєєва, Ю. Бая, М. Давидова, Д. Кужелева, А. Черноіваненко, В. Грищенко, Н. Морозевич, Р. Безуглої, Н. Брояко, В. Дутчак, Т. Барана, Л. Пасічняк, О. Сльченка, Ю. Лошкова, Д. Юника, О. Незовибатька, Л. Повзун, В. Князева та ін. Ансамблеве виконавство, перекази і оригінальна творчість висвітлені у працях М. Імханицького [7, 70–85], О. Міщенко, С. Калмикова, використання українського фольклорного інструментарію у академічному виконавстві висвітлюють М. Давидов, М. Хай та ін.

Наявність полікультурного фону у формах функціонування інструментальних колективів з баянами у складі зумовила необхідність залучення даних про особливості регіональних фольклорних традицій колективного народно-інструментального музикування українців, призовських греків, поляків, клезмерів, росіян та ін. Так *українській народно-інструментальній регіоналістиці* присвятили свої роботи Б. Водяний «Народна інструментальна музика Західного Поділля : проблема еволюції традиційних форм музикування» (К., 1993), П. Іванов «Музики з Поділля» (К., 1972), Н. Любецька, В. Цицирев [1, 72–78], П. Дрозда «Феномен колективного народно-інструментального музикування Західно-українського регіону» (Львів, 2009).

Проблематика, пов'язана з *клезмерською виконавською традицією* розкрита в основоположних працях з її історії. Так, М. Береговський зібрав і записав близько 1500 творів цього виду музикування в Україні та сусідніх землях і присвятив їх творчості дослідження «Ідиш інструментали фолксмузік» («Єврейська інструментальна народна музика», К., 1937) і «Ідиш клезмер, зейер шафн ун штейгер» («Єврейські клезмери, їх творчість і побут», М., 1941) і російською мовою – «Єврейська народна інструментальна музика» (1938; опублікована в Москві у 1987). Грунтовну книгу «Ха-клезмера» («Клезмери», Єр., 1959) написав І. Стучевський.

Наявність баянного компонента в ансамблях, аматорського, самодіяльного, естрадного напрямків поряд з фольклорно-автентичним академічним, учбовим зумовила потребу виявлення специфіки функціонування ансамблевих формацій у кожному з них та місця баяна у внутрішній структурі ансамблевих колективів. Проблематику *естрадно-баянно-акордеонного виконавства* досліджує М. Булда «Естрадно-джазова музика в акордеонно-баянному мистецтві України другої половини ХХ – початку ХХІ століття: композиторська творчість і виконавство» (Х., 2007), вона торкається в контексті інших аспектів у музикознавчих, культурологічних дисертаційних досліджень В. Романка «Джаз у музичній культурі України: соціокультурна та музикознавча інтерпретації» (К., 2001),

Н. Дрожжиної «Музичне мистецтво естради як соціокультурний феномен» (Х., 2008), «Етноджаз як соціокультурний феномен» кандидата філософських наук О. Огородової (Белгород, 2008), праці А. Сташевського [6, 111–115; 7, 86–91], довідник В. Симоненка «Українська енциклопедія джазу» (К., 2004) та ін. Вагомою тезою, що обґрунтовується з різних позицій наукового пошуку є констатація полікультурної генези мистецтва джазу, що за своєю природою є напівфольклорною творчістю, яка народилася в результаті сплаву багатьох, в тому числі і народно-музичних елементів різних національних культур і: «... вбирає в себе все різноманіття тих національних культур, на основі яких вона склалася, здатна в різні історичні та етнокультурні моменти містити в собі різні характеристики: расові, соціальні, естетичні, психологічні, емоційні та ін.» [8, 6].

Оскільки баяни у естрадних колективах нерідко фігурують як компонент створення комплексного тембрального образу фольклорного музикування, дотичною до аспекту дослідження є дисертація В. Тормахової «Українська естрадна музика і фольклор: взаємопроникнення і синтез» (К., 2007), присвячена аналізу різноманітних форм взаємопроникнення і синтезу автентичного фольклору і естрадної музичної культури України (рок, поп-музика і джаз). В роботі окреслено характерні риси фольклору, що використовуються в українській естрадній музиці і розроблені основні типологічні характеристики синтезу фольклору і естрадної музики. Однак, аналіз спрямовано насамперед на аналіз музичної мови та вокального звукоутворення, а за основу аналізу взято творчість естрадних колективів без баянів у складі (група «Garbooz trio», «Брати Блюзу», Е. Измайлов і Тріо Е. Измайлова «Брати Гадюкіни», Каті Chilly, Марії Бурмаки, групи «DAT», виняток становить лише група «ВВ»). Цінною стороною роботи є те, що дослідницею було класифіковано різновиди взаємодії естрадної музики та фольклору: обробки народних пісень, цитування фольклорного матеріалу, створення оригінальних композицій на фольклорній основі, сплав національної манери виконання з інофольклорною. Вагомими з точки зору обраного напрямку дослідження є періодизація еволюційних процесів української естради, рок-джаз- і поп-музики, а також твердження: «Фольклор споріднений із джазовою, рок- і поп-музикою через загальні ознаки: колективність, анонімність, імпровізаційність творчості, незакріпленість, варіантність трактувань того самого твору. В результаті джаз, а за ним поп- і рок-музика завдяки фольклорному походженню, є найбільш сприйнятливими до злиття з фольклором народів світу» [11, 8]. У контексті характеристики досліджуваних процесів В. Тормахова зазначає: «... використання народних інструментів або автентичної манери гри на них (використовується в джазі, рок-музиці)» [11, 10]. Можливість використання баянів та акордеонів у складі естрадних колективів в підручниках та посібниках Д. Браславського «Основи інструментовки для естрадного оркестру» (М., 1967), Б. Киянова та С. Воскресенського «Керівництво інструментовкою для естрадних оркестрів та аксамблів» (М., 1978), Г. Гараняна «Аранжування для естрадних інструментальних та вокально-інструментальних ансамблів» (М., 1983) не розглядається.

Таке поширене у сучасних колективних формах баянно-акордеонного музикування України загалом та Львівщини зокрема явище як етно-джаз – висвітлюється дослідниками як зразок міжкультурної взаємодії та міжкультурного діалогу (етнічного, соціокультурного, музичного, творчого, виконавського і т.д.), який виконує охоронну функцію щодо фольклору в численних новаторських та індивідуальних формах трактування і виступає як засіб своєрідного ретранслятора національних ідей у світовий культурний простір. Зокрема, дослідниця філософсько-естетичного аспекту російського етноджазу О. Огородова констатує такі вагомі риси соціокультурної спрямованості: «Синтез традиції і модерну, старовини і сучасності в етноджазі свідчить про одночасну дію в ньому двох засад – кон-

сервативної, зверненої до минулого і зорієнтованої на спадкоємний зв'язок, і творчої, націленої на майбутнє, що творить нові цінності на благодатному «ґрунті» культурно-історичного досвіду попередніх поколінь... Ґрунтуючись на традиційному фольклорі певного етносу, етноджаз відкритий для культур інших народів, за допомогою збагачення їх цінностями, традиціями, ідеалами, укладаючи в собі, таким чином відкритість до діалогу, з одного боку, і спосіб національної самоідентифікації, з іншого» [8, 4–8].

Окремі теоретичні положення містять дослідження Г. Шостак «Музика масових жанрів як фактор формування музичної культури підлітків» (К., 1996), Д. Бабіч «Формування виконавської майстерності майбутніх артистів естрадних ансамблів» (К., 2004), М. Мозгового «Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні» (К., 2007) та ін. Однак основна частина інформативного матеріалу залишається розпорошеною у популярній та фаховій періодиці («Львівська газета», «Коломия», «За вільну Україну») та мемуарній й довідниковій літературі.

Питання самодіяльного та аматорського ансамблевого виконавства розкривають дисертація О. Ільченка, В. Комаренка, Л. Носова, О. Трофимчука, П. Дрозди. З огляду на проблематику дослідження вагомою складовою теоретичного підґрунтя є роботи, присвячені аспектам баянно-ансамблевого виконавства і творчості: В. Власова, Р. Безуглої «Баянне мистецтво в музичній культурі України (друга половина ХХ століття)» (К., 2004), методичний посібник В. Понікарової «Баян в народно-інструментальному жанрі України» (Х., 2003), численні різнопланові публікації С. Калмикова, А. Сташевського, М. Різота та ін. *Очевидно, вузький регіональний аспект Львівської школи баянно-акордеонного мистецтва і традицій виконавства та педагогіки у ній не виокремлюється у спеціальну проблему.*

Регіональні традиції народно-інструментального баянного музикування неодноразово висвітлювалися фахівцями з музикознавчої, виконавської, культурологічної точки зору В. Варакутою [1, 42–48], Т. Большаковою та Л. Понікаровою [1, 49–61], О. Олійником та В. Власовим [1, 97–102], М. Давидовим, Л. Посікірою та ін. Значний масив статистичних даних є у довідниковій літературі А. Басурманова, А. Мірека, М. Давидова [3], А. Семешка [10], А. Душного та Б. Пица [4; 9].

Звертання до окресленої проблематики музикознавців-фахівців є одиничними, серед них переважають регіональні дослідники-етузіасти. Вагомий внесок у дослідження тенденцій розвитку баянного виконавства, освіти та творчості на Львівщині здійснили М. Булда [6, 12–19], А. Боженський, А. Онуфрієнко, Л. Дражниця, А. Душний, Д. Кужелев, Р. Кундис, М. Римаренко [7, 11–15], О. Якубов, М. Черепанин, Б. Пиц, Ю. Чумак, Я. Олексів та ін.

Вагомими напрацюваннями є розвідки А. Душного [7, 124–131], Н. Гатайло-Мазур та Ю. Чумака [6, 124–132], у яких аналізується творчість «Прикарпатського дуєту баяністів». Творчість Е. Мангулева (В. Шафета, А. Славич, І. Фрайт [6, 116–123]), А. Онуфрієнка (А. Душний [6, 45–49], С. Карась [6, 55–58], Н. Мазур [6, 27–32]), К. Соколова (В. Шафета, А. Душний, Р. Кундис), В. Балика (Д. Кужелев, Б. Пиц, А. Сташевський [6, 111–115]), В. Власова (Ю. Чумак, В. Янчак [6, 139–143]), А. Нікіфорука (А. Душний), Я. Олексіва (І. Куртій, А. Душний), А. Марценюка (Р. Кундис), В. Салія (А. Душний), Р. Стахніва (Ю. Дякунчак, А. Боженський), виступи О. Бобечко [6, 7–11], А. Боженського, В. Власова [6, 20–26], М. Давидова [7, 65–69], Д. Кужелева, Р. Кундиси, І. Куртоґо, В. Зайця [6, 49–50], М. Імханицького [7, 70–85], В. Іванця [6, 51–54], М. Міхаця, Л. Пасічняк [6, 76–85], Б. Пица, А. Сташевського, О. Сергієнко, І. Фрайта, В. Янчака та ін. отримали наукову аргументацію у контексті науково-практичних конференцій, приурочених до вшанування видатних представників Львівської баянної школи [6; 7].

Натомість проблеми *регіональної фахової освіти* середнього та початкового рівнів, учбових колективів фахових навчальних закладів краю в контексті національної музичної освіти та діяльність самодіяльних, професійних та фольклорно-естрадних колективів висвітлюються переважно в ювілейних чи рекламних виданнях та розвідках викладачів окремих навчальних закладів, зокрема на Львівщині узагальнюючі праці М. Давидова [3], роботи Л. Посікіри [1, 61–66; 3, 134–142], М. Наконечної [3, 389], Д. Кужелева [5], Л. Боднар, І. Гордельянова [3, 367 – 370], Б. Пица та А. Душного [3, 498–510], окремі видання Л. Мазепи «Шлях до музичної Академії у Львові [у 2-х тт.]» (Львів, 2003), «Дрогобицькому державному музичному училищу імені Василя Барвінського – 60» (Дрогобич, 2005), «Львівське державне музичне училище імені Станіслава Людкевича. Сторінки історії» (Львів, 2009), А. Душного та Б. Пица [9].

Діяльність яскравих постатей, що представляють колективне народно-інструментальне мистецтво регіону, відрізняє подвижницька і багатогранна праця у різних галузях: педагогічній, організаторській, виконавській, науково-методичній та публіцистичній. Незважаючи на активну участь в мистецькому житті регіону, України, а нерідко – інтенсивну міжнародну гастрольну практику, осмислення аспектів виконавської і композиторської творчості висвітлюється переважно у періодичних виданнях. Такими є «Астраханские известия», «Комсомолец Каспия», «Советская музыка», «Музыкальная жизнь», «Народник» (Москва), *вітчизняні популярні та фахові газети і журнали радянського і порадянського часу*: «Музыка – масам», НТЕ, «Радянська культура», «Культура і життя», «Музыка», «Україна», «Радянський педагог», «Радянське слово» (Київ), «Молода гвардія» (Одеса), «Хесед Шушана» (Чернівці), обширна преса Львова: «Високий замок», ЗІК, «За вільну Україну», «Львівська Газета», «Ленінська молодь», «Голос Відродження», «Літературний Львів», «Шофар», різнопланові регіональні видання: «Радянське слово», «Джерела Трускавця», «Франківець», «Франкова криниця», «Молодь і ринок», «Галицька зоря», «Галицький шлях» (Дрогобич), «Вільне життя» (Бучач), «Прикарпаття», «Голос Прикарпаття» (Старий Самбір) а також відгуки та рецензії у зарубіжній періодиці: «Novi list», «Jutarnji LIST», «Echo Pruszcza», «Cultura Spettacoli», «Main-Echo», «Presse». В даному контексті актуальними виступають низка інтернет-сайтів GoldAccordion.com, ABBIA.by, Music-review Ukraine, Баян и Аккордеон.

Арсеналом різнопланового дослідження виступають *науково-практичні конференції* із висвітлення питань народно-інструментального мистецтва, музичної педагогіки, орнаології, баянно-акордеонного виконавства, композиторської творчості, конкурсно-фестивального руху, персоналій, тощо. Так, сьогодні потужно в цьому напрямку вирізняється столична кафедра народних інструментів яка акумулює різновекторність наукового потенціалу національної виконавської школи гри на народних інструментах. Останніми роками інституцією проведено ряд ювілейних – присвячені 70-ти та 75-ти річчю кафедри народних інструментів НМАУ ім. П. Чайковського (2010, 2014), «Проблеми історії й теорії академічного народно-інструментального виконавства» із присвятою 80-річчю від дня народження М. Давидова (20–21 грудня 2010), «Столична кафедра народних інструментів як методологічний центр жанру» із присвятою 100-річчю Київської консерваторії (НМАУ) ім. П. Чайковського (2012, 2013) та загально-національну «Академічне мистецтво оркестрів народних інструментів і капел бандуристів спеціальних музичних вузів України» (2005) [1] конференції. Остання, зумовлена потребою узагальнення досягнень сучасного виконавського мистецтва, його соціально-політичною трансформацією у суспільстві, культурі та ціннісній свідомості людей [1, 3].

Дане русло продовжує конференція «Актуальні питання баянно-акордеонного вико-

навства та педагогіки в мистецьких навчальних закладах» (2006, 2007, 2008, 2010) проведена на базі Інституту культури і мистецтв Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. Актуальною постає конференція «Проблеми збереження та розвитку академічного народно-інструментального мистецтва України» (2008, 2009) що відбулася на базі Кіровоградського музичного училища в рамках Всеукраїнського фестивалю-конкурсу виконавців на народних інструментах «Провесінь».

Центром актуально-систематичного дослідження феномену постає Львівщина. Саме тут, двічі (а інколи і тричі) на рік проводяться Всеукраїнські та міжнародні науково-практичні конференції, серед яких «Львівська баянна школа та її видатні представники» (Старий Самбір, 2005; Львів, 2006) [6; 7], «Академічне народно-інструментальне мистецтво та вокальні школи Львівщини» (Львів, 2006), «Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ – ХХІ століть» (Дрогобич, 2007–2014), «Творчість для народних інструментів композиторів України та зарубіжжя» (Львів, 2006; Дрогобич 2011, 2013, 2014, 2015), «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» (Дрогобич, 2008–2015) [9, 62]. Свої наукові пошуки висвітлюють науковці, методисти, пошукачі, викладачі початкових та вищих навчальних закладів України, Росії, Білорусії, Польщі, Литви, Латвії, Молдови, США, Хорватії, Німеччини [4, 75–85].

Наступним пріоритетом Львівщини, виступає *конкурсно-фестивальних рух* баянно-акордеонного та народно-інструментального мистецтва. Саме даний регіон у своїх проєктах уособлює колективну форму музикування за участі баяна-акордеона. Так, в рамках конкурсів «Акорди Львова», «Візерунки Прикарпаття», «Perpetuum mobile», імені Анатолія Онуфрієнка велику зацікавленість у виконавців привертає номінація «ансамблі (однорідні та мішані складі) малих та великих форм» (для прикладу: ансамблі баяністів, камерні колективи, ансамблі народної музики, тощо) та номінація «оркестри» (оркестри баяністів-акордеоністів, оркестри народних інструментів, тощо). Відтак, мистецькі форуми з року в рік відвідують колективи різних навчальних закладів, творчих установ та професійних осередків України, Білорусії, Росії, Башкортостану, АР Крим, Литви, Латвії, Словачії, Німеччини, Сербії, про що свідчать програми конкурсів, відео та аудіо записи, інтернет-сайти, відгуки учасників та членів журі, Всеукраїнські, регіональні та міжнародні ЗМІ, довідникова література [4, 96–106; 9, 54–61; 10, 192–193, 200–204]

Висновки. Проаналізувавши напрацювання в галузі формування засад українського колективного баянно-акордеонного мистецтва, констатуємо: Львівщина має обширний емпіричний ґрунт для комплексного розгляду баянно-акордеонного компонента в ансамблево-оркестровому музикуванні України з позицій її регіональної специфіки. Різномпланова пропаганда колективного музикування на народних інструментах за участі баяна-акордеона в регіоні, сьогодні постає плацдармом дослідження даного феномену в соціокультурному аспекті ХХІ століття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Академічне мистецтво оркестрів народних інструментів і капел бандуристів спеціальних музичних вузів України : тези Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 2 грудня 2005) – К. : НМАУ ім. П. Чайковського, 2005. – 103 с.
2. Гуменюк А. Українські народні музичні інструменти / А. Гуменюк. – К. : Наук. думка, 1967. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://proridne.com/content/книги/Українські%20народні%20музичні%20інструменти%20А.%20Гуменюк/#m5>
3. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа) : підручник [для вищих та сер. муз. навч. закладів] / М. Давидов. – К. : НМАУ ім. П. Чайковського, 2010. – Вид. 2-ге, доп., випр. – 592 с.

4. Душний А. Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва : довідник / А. Душний, Б. Пиц. – Дрогобич : Посвіт, 2010. – 216 с.
5. Кужелєв Д. Кафедра народних інструментів / Д. Кужелєв // Сторінки історії Львівської державної музичної академії ім. М. Лисенка. – Львів : Сполом, 2003. – С. 179–189.
6. Львівська баянна школа та її видатні представники (70-річчю від дня народження А. Онуфрієнка присвячується) : зб. мат. наук.-практ. конф. (Старий Самбір, 23 квітня 2005) / [упоряд. А. Душний, С. Карась, І. Фрайт]. – Дрогобич : Коло, 2005. – 148 с.
7. Львівська баянна школа та її видатні представники. Михайлу Оберюхтіну присвячується : зб. мат. міжн. наук.-практ. конф. (Львів, 14 грудня 2006) / [ред.-упоряд. А. Душний, С. Карась, Б. Пиц]. – Дрогобич : Пóсвіт, 2006. – 160 с.
8. Огородова А. Этюджаз как социокультурный феномен : автореф. дис. ... канд. филос. наук : спец. 24.00.01 «Теория и история культуры» / А. Огородова. – Белгород, 2008. – 26 с.
9. Пиц Б. Кафедра музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка : науково-історичний довідник / Б. Пиц, А. Душний / [гол. ред. І. Фрайт]. – Дрогобич : Посвіт, 2011. – 196 с.
10. Семешко А. Баянно-акордеонне мистецтво України на зламі XX– XXI століть : довідник / А. Семешко. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009. – 244 с.
11. Тормахова В. Українська естрадна музика і фольклор : взаємопроникнення і синтез : автореф. дис. ... канд. мист-ва : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво» / В. Тормахова. – К., 2007. – 17 с.

REFERENCES

1. Akademichne mistectvo orkestriv narodnih instrumentiv i kapel banduristiv special'nih muzichnih vuziv Ukraini : tezi Vseukr. nauk.-prakt. konf. (Київ, 2 грудня 2005) – К. : NMAU im. P. Chajkovs'kogo, 2005. – 103 s.
2. Gumenjuk A. Ukrains'ki narodni muzichni instrumenti / A. Gumenjuk. – К. : Nauk. dumka, 1967. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://proridne.com/content/knigi/Ukrains'ki%20narodni%20muzichni%20instrumenti%20A.%20I.%20Gumenjuk/#m5>
3. Davidov M. Istorija vikonavstva na narodnih instrumentah (Ukrains'ka akademichna shkola) : pidruchnik [dlja vishhij ta ser. muz. navch. zakladiv] / M. Davidov. – К. : NMAU im. P. Chajkovs'kogo, 2010. – Vid. 2-ge, dop., vipr. – 592 s.
4. Dushnyi A. L'vivs'ka shkola bajanno-akordeonogo mistectva : dovidnik / A. Dushnyi, B. Pic. – Drogobich : Posvit, 2010. – 216 s.
5. Kuzhelev D. Kafedra narodnih instrumentiv / D. Kuzhelev // Storinki istorii L'vivs'koї derzhavnoi muzichnoi akademii im. M. Lisenka. – L'viv : Spolom, 2003. – S. 179–189.
6. L'vivs'ka bajanna shkola ta ii vidatni predstavniki (70-richchju vid dnja narodzhennja A. Onufrienka prisyvchuet'sja) : zb. mat. nauk.-prakt. konf. (Starij Sambir, 23 kvitnja 2005) / [uporjad. A. Dushnyi, S. Karas', I. Frajt]. – Drogobich : Kolo, 2005. – 148 s.
7. L'vivs'ka bajanna shkola ta ii vidatni predstavniki. Mihajlu Oberjuhtinu prisyvchuet'sja : zb. mat. mizhn. nauk.-prakt. konf. (L'viv, 14 grudnja 2006) / [red.-uporjad. A. Dushnyi, S. Karas', B. Pic]. – Drogobich : Pósvit, 2006. – 160 s.
8. Ogorodova A. Jetnodzhaz kak sociokul'turnyj fenomen : avtoref. dis. ... kand. filoz. nauk : spec. 24.00.01 «Teorija i istorija kul'tury» / A. Ogorodova. – Belgorod, 2008. – 26 c.
9. Pic B. Kafedra muzichnih instrumentiv ta vokalu Drogobic'kogo derzhavnogo pedagogicnogo universitetu imeni Ivana Franka : naukovno-istoricnij dovidnik / B. Pic, A. Dushnyi / [gol. red. I. Frajt]. – Drogobich : Posvit, 2011. – 196 s.
10. Semeshko A. Bajanno-akordeonne mistectvo Ukraini na zlami XX–XXI stolit' : dovidnik / A. Semeshko. – Ternopil' : Navchal'n na kniga – Bogdan, 2009. – 244 s.
11. Tormahova V. Ukrains'ka estradna muzika i fol'klor : vzajemoproniknennja i sintez : avtoref. dis. ... kand. mist-va : spec. 17.00.03 «Muzicne mistectvo» / V. Tormahova. – К., 2007. – 17 s.

Статтю подано до редакції 15.02.2016 р.